

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۰۴/۱۳

نویسنده: بهادرا کومار
مترجم: رسول رحيم

معامله حاوی برد دو جانبه امریکا و ترکیه در افغانستان منبع: اندین پنچ لاین ۱۱ اپریل ۲۰۲۱

اشتیاق واشنگتن برای جلب خدمات ترکیه جهت هموارسازی راهی که منجر به قبول (حرکت معیوب) طالبان در افغانستان به مثابه (یک واقعیت) متعارف گردد، برخی سوالات نگران کننده را برانگیخته است. ترکیه در حال پاسخ دادن به تقاضای واشنگتن، میزبان یک کنفرانس در سطح عالی برای پروسه صلح افغانستان می باشد که احتمالاً در ۱۶ اپریل برگزار شده و در آن حکومت افغانستان و طالبان شرکت می کنند. ترکیه نماینده خاصی را تعیین نموده است تا نقش میانجی را به عهده گیرد.

ترکیه در حال ورود به کابین پیلوت است تا پروسه صلح افغانستان را طوری سمت و سو دهد که در فرجام موافق به اهداف ایالات متحد امریکا باشد. این امر می تواند تأثیر بهبود بخشنده ای در مناسبات آشفته امریکا و ترکیه داشته باشد. ایالات متحد امریکا می داند که ترکیه یک عضو با نفوذ سازمان کنفرانس کشورهای اسلامی است و از روابط تاریخی با افغانستان برخوردار بوده و دارای شهرت مثبتی در بین افغان ها می باشد. اما با یک کاوش ژرف تر دیده می شود که اتحاد نا مقدس ایالات متحد امریکا و ترکیه در منازعه سوریه موجب دلهره می شود.

وزارت دفاع امریکا (پنتاگون) و سازمان استخبارات مرکزی آن کشور (سی آی ای) مایل نیستند که در اول ماه می، افغانستان را ترک گویند. ترکیه یک حضور نا محدود ایالات متحد امریکا و ناتو را مدنظر خواهد داشت. ایالات متحد امریکا امیدوار است تا یک حضور قوی استخباراتی در افغانستان داشته باشد که با عملیات نیروهای خاص حمایت گردد. روز جمعه یک گزارش "سی آی ای" افشا نمود که «سازمان استخبارات مرکزی ایالات متحد امریکا (سی آی ای) که از نفوذ قابل ملاحظه ای در تصمیم گیری های افغانستان برخوردار است، در بحث و غور های عمیق اخیر یک سلسله مواضع روشن اتخاذ نموده و به سود ادامه ماموریت امریکا در افغانستان ابراز نظر کرده است.» میزان فعالیت های "سی آی ای" در افغانستان معلوم نمی باشد، به ویژه روشن نیست که آیا حدود ماموریت منطقی اش فراتر از مرزهای افغانستان می رود و یا نه؟ آن نقل قول "سی آی ای" که در بالا بدان اشارت شد، از روی آن پرده بر می دارد و می گوید: «یکی از پایگاه های به شدت مورد حفاظت» سی آی ای، پایگاه عملیاتی پیشرونده چپمن است که «یک تاسیسات نظامی طبقه بندی شده ایالات متحد امریکا در شرق افغانستان می باشد.» (پایگاه چپمن در ولایت خوست قرار دارد.)

د پائو شمیره: له ۱ تر ۳

کافیست تا گفته شود که با توجه به حضور جنگجویان داعش به شمول آن هائی که از جانب روسیه و ایران ادعا می شود توسط طیارات به سوریه و افغانستان انتقال داده شده اند، و همچنان با در نظر داشت روابط میان القاعده و طالبان، و از همه مهم تر حضور اویغورها، تروریست های آسیای مرکزی و چین، انتصاب ترکیه به مثابه هم‌رزم ایالات متحد آمریکا در افغانستان، واقعاً برای کشورهای منطقه تشویش آفرین است. ترکیه جنگجویان جهادی را از ادلب به لیبیا و ناگورنو- قره باغ برای شرکت در "جنگ های ترکیبی" انتقال داده است.

قابل توجه است که ترکیه به شکل تحریک آمیزی بعد از سال ها پاسیف بودن موضع اش در مورد مسئله اویغورها را تغییر داده و آن را تا سطح یک مسئله دیپلماتیک بین انقره و بیجنگ ارتقا داده است. سه شنبه گذشته سفیر چین به وزارت خارجه ترکیه فراخوانده شده است .

از جانب دیگر یک "گرم شدن" محسوس مناسبات بین ایالات متحد آمریکا و ترکیه جریان دارد. در حین همایش اخیر وزرای ناتو در بروکسل، انتونی بلینکن وزیر خارجه ایالات متحد آمریکا تاکید نمود که: «من معتقدم که داشتن ترکیه در ناتو به طور خاصی به سود ماست». واضحاً هرگونه قدم گذاشتن امریکائی ها به سوی ترکیه مستلزم یک داستان موفقیت قوی می باشد. چنین امری در نقش میانجی گرانه ترکیه در افغانستان و یک نقش بالقوه در افغانستان پس از حل منازعه نهفته می باشد که قالبی برای ستراتیژی مهار دوگانه روسیه و چین گردد.

ترکیه مدعی دفاع از ترک زبانان از بحیره سیاه تا استوپه های آسیای مرکزی و شین جیانگ می باشد. نقش ترکیه در افغانستان و آسیای مرکزی، مناسبات اش را با روسیه به چلنج خواهد کشاند که قبلاً نیز در لیبیا، سوریه و قفقاز و به صورت بالقوه در بحیره سیاه و بالکان تحت تنش قرار دارد. (ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه روز جمعه در یک صحبت تلفونی به رجب طیب اردوغان از اهمیت رعایت کنوانسیون مونتر و منعقد ۱۹۳۶ در ارتباط با رژیم تنگه ها (آبنا ها) با توجه به تامین ثبات و امنیت منطقه ای هشدار داد).

به عین ترتیب، ایالات متحد آمریکا امیدوار است با ترغیب ترکیه به استرداد قلمروهای از دست رفته، ایران را از نگاه منطقه ای بی موازنه گرداند. رقابت ایران و ترکیه قبلاً در عراق، کشوری محسوس است که واشنگتن امیدوار است در آنجا ناتو را به مثابه فراهم سازنده امنیت مقرر گرداند. اختلاف جدی بین تهران و انقره همچنان در مورد ناگورنو قره باغ ظاهر شده است. بنابراین، آینده افغانستان جایگاه برجسته ای در جریان مباحثات محمد ظریف وزیر خارجه ایران در سفر شش روزه اش به پایتخت های کشورهای آسیای مرکزی دارد.

چین و روسیه مراقب نیات ایالات متحد آمریکا در افغانستان بوده و هر دو دارای روابط مسئله داری با اردوغان می باشند. بالا گرفتن کار ترکیه در حوزه افغانستان و آسیای مرکزی نمی تواند برای آن ها خوشایند باشد. وانگ یی مشاور دولت و وزیر خارجه چین، به هنگام دیدار اخیرش از تهران، حمایتش را از عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای ابراز داشت. قرار است سرگئی لاوروف وزیر خارجه روسیه در ۱۴ اپریل از تهران دیدار نماید. به طور کلی این صف بندی های مجدد جیوپولیتیکی هنگامی اتفاق می افتند که ایالات متحد آمریکا اعمال فشار بر چین و روسیه را شدت بخشیده است. اما برای ترکیه، مداخله در سوریه سود آور ثابت شد. قلمروهای مورد کنترل ترکیه در شمال سوریه متشکل از ۸۸۳۵ کیلومتر مربع بوده و ترکیه قصد ندارد به اشغال آنجا پایان بدهد.

ترکیه به خود تردیدی راه نمی دهد تا به بُرد های مشابهی دست یابد. برای آغاز کسب مجدد برتری نزد سیستم اتحاد غربی ها به مثابه شریک انصراف نا پذیر ایالات متحد آمریکا و همچنان به مثابه طرف اصلی گفت و گو اروپائی ها با مسلمانان خاور میانه، همیشه برای ترکیه یک رویا بوده است. نکته مهم آن خواهد بود که آیا واشنگتن می تواند بر اتحادیه اروپا بقبولاند تا مجوز خاصی در مورد ترکیه صادر نماید، یکی از امکانات آن "عضویت همکار" می باشد.

برای اتحادیه اروپا نیز ترکیه شریک کلیدی می شود هرگاه ناتو بخواهد در بحیره سیاه خود را تقویت نماید و روسیه را در حیاط عقبی اش به محاصره بکشاند. ترکیه قبلاً خود را به مثابه فراهم سازنده امنیت برای رژیم ضد روسی در اوکراین مطرح نموده است. ولادیمیر زلینسکی رئیس جمهور اوکراین، پس از افزایش تنش با روسیه، روز شنبه با اردوغان ملاقات نمود.

مقامات ترکی در مورد تلاش ها در سطح عالی برای بهبود گفت و گوها بین انقره و بروکسل به نحو محتاطانه ای خوش بین می باشند. کنشگران اروپائی با واشنگتن خود را هم آهنگ می سازند. اور زولا فون دیر لاین رئیس کمیسیون اروپا و چارلس میشل رئیس شورای اروپا روز چهارشنبه از انقره دیدار نمودند که این خود یک تلاش ابتدائی چشمگیر برای بهبود مناسبات با ترکیه شمرده می شود. چنانکه یکی از مبصران نوشته است، شاخه زیتونی که رهبران اتحادیه اروپا به اردوغان دادند، «پنج برگ اصلی دارد»:

- دستورکار مشخص در مورد همکاری اقتصادی و مهاجرت
- رسیدگی و به روز سازی مشکلات مربوط به اتحاد گمرکی
- تعهد برای ادامه ارسال پول برای مهاجران در ترکیه
- افزایش تحرکات در مناسبات با ترکیه در قبال ساحات کلیدی همکاری
- امنیت و ثبات مدیترانه شرقی

رویه‌مرفته، به ترکیه "انگیزه داده شده است" تا دوباره نزد هم مسلکان غربی اش برگردد و نقشی را که به مثابه یک قدرت ناتو به عهده دارد، بازی کند. امروز ترکیه احتمالاً تنها متحد منطقوی و بین‌المللی است که واشنگتن می‌تواند بر وی اتکا نماید تا پاکستان را از محور نفوذ چین و روسیه دور بسازد. چنین امری به درستی ترکیه را شریک انصراف ناپذیری برای ایالات متحد آمریکا و ناتو در یک افغانستان تحت رهبری طالبان می‌سازد.

در حقیقت روسیه و ترکیه از لحاظ تاریخی در افغانستان رقیب همدیگر بوده‌اند. ترکیه دارای روابط پان‌اسلامیستی با ریشه‌های عمیق چندین قرن با افغانستان است که خیلی پیشتر از تشکیل پاکستان در سال ۱۹۴۷ می‌باشد. اینکه پاکستان تا کجا می‌خواهد یک نقش فرودستانه در آینده افغانستان داشته باشد، مسئله‌ای است که باید دیده شود. بنابراین آنچه تاکنون گفته شد، روسیه باید در رابطه با امنیت و ثبات آسیای مرکزی که حیاط عقبی اش می‌باشد و همچنان قفقاز دچار نگرانی باشد. در هفته گذشته لاوروف وزیر خارجه روسیه، نخستین وزیری بود که از سال ۲۰۱۲ به اینسو از اسلام‌آباد دیدار نمود.

اساساً تناقضات در روابط ایالات متحد آمریکا و ترکیه به سهولت از میان نخواهد رفت. این تناقضات عبارت‌اند از: اتحاد ایالات متحد آمریکا با کردها در سوریه، مخالفت ایالات متحد آمریکا با مداخله ترکیه در لیبیا، سابقه پامال نمودن شدید حقوق بشر توسط اردوغان، مخالفت با خریداری موشک‌های "اس-۴۰۰" روسی توسط روسیه و غیره. اما این دو متحد جنگ سرد، هنگامی که فرصتی برای کار مشترک حاوی نفع دو جانبه بیابند، تناقضات شان را با مهارت به کناری می‌گذرانند.